

TTM Henriksson Heidi(TEM)

06.06.2019
JULKINEN

Viite

Asia

**Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 13.-14.6.2019
Luxembourg**

Kokoukseen Suomesta osallistunevat työministeri Timo Harakka, sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen sekä perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru.

Työllisyys- ja sosiaaliministerien neuvoston kokouksessa otetaan tiedoksi yhdenvertaisuusdirektiiviehdotusta koskeva puheenjohtajavaltion edistymisraportti.

Poliittinen keskustelu käydään ohjausjakson maakohtaisten suositusten horisontaalisista asioista, maakohtaisten suositusten ja EU:n jäsenvaltioiden työllisyysuuntaviivojen jäädessä hyväksyttäväksi Suomen puheenjohtajakauden ensimmäisessä TSTK-neuvoston kokouksessa 8.7.2019. Komissio antoi maakohtaisia suosituksia koskevan ehdotuksensa 5.6.2019, joten asiaa ei ole ehditty valmistella riittävästi, jotta suositukset voitaisiin hyväksyä jo 13.6. neuvostossa.

Suomi pitää edelleen tärkeänä sitä, että jäsenmaat tarkastelevat aktiivisesti myös toistensa suosituksia ja niiden toimeenpanoa vertaistuen ja oppimisen lisäämiseksi. Suomi pitää tärkeänä, että työtä kohti Eurooppa 2020 strategian tavoitteita jatketaan. Tavoitteiden saavuttamisessa on tehty huomattavaa edistystä. 75 % työllisyysastetavoite on linjassa Suomen oman tavoitteen kanssa. Suotuisa talouskehitys ja työllisyysasteen kasvu vaikuttavat positiivisesti köyhyystavoitteeseen, mutta sen saavuttaminen vaatii myös aktiivisia työ- ja sosiaalipolitiikan toimia.

Neuvostossa hyväksytään kolmet päätelmät, jotka ovat kaikki Suomen hyväksyttävissä. Sukupuolten palkkaerojen poistamista koskevilla päätelmissä on hyvä, että huomiota kiinnitetään samapalkkaisuusperiaatteen toimeenpanoon, tasa-arvon lisäämiseen koulutuksessa ja työelämässä sekä työ- ja yksityiselämän yhdistämiseen. Muuttuvaa työelämää koskevilla päätelmissä on hyvä, että esille tuodaan tulevaisuuden työn ja työn murrokseen liittyviä haasteita, liittyen mm. uuteen teknologiaan ja ei-tyypilliseen työntekoon. Neuvostossa hyväksytään myös päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta nro 05/2019: ”Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto: Rahaston tuki on ollut arvokasta, mutta sen merkitystä köyhyyden vähentämisessä ei ole vielä selvitetty” (FEAD-rahasto).

Lounaskeskustelu käydään EU:n sisäisestä työvoiman liikkuvuudesta. Suomi pitää tärkeänä työntekijöiden vapaata liikkumisoikeutta käyttäneiden työntekijöiden yhdenvertaista kohtelua ja EU-säännösten mukaisten oikeuksien tehokasta toimeenpanoa työntekomaassa. On hyvä, että työvoiman vapaan liikkuvuuden edistäminen ja yhdenvertainen kohtelu kuuluvat syksyllä toimintansa aloittavan Euroopan työviranomaisen tehtäviin.

Neuvoston yhteydessä on tarkoitus päättää Euroopan työviranomaisen toimipaikan valinnasta (asiasta on jaettu erillinen perusmuistio VNEUS2019-00398).

Terveysneuvostossa on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät *mikrobilääkeresistenssin torjunnassa EU parhaiden käytäntöjen alueeksi*, jonka Suomi voi hyväksyä. Lisäksi neuvostossa käydään keskustelu sosiaali- ja terveyssektorin EU-rahoituksen hyödyntämisestä jäsenmaiden terveyspalvelujärjestelmien kehittämisessä ja parantamisessa. Suomi katsoo, että EU:n terveysyhteistyöllä on osoitettavissa olevaa lisäarvoa monilla aloilla. Suomi pitää tärkeänä, että eri rahoitusvälinealueiden välisiä synergioita vahvistetaan. Muissa asioissa asiakohtana on mm. etenemisraportti terveydenhuollon menetelmien arviointia koskevasta asetusehdotuksesta (HTA). Muista asioista ei tehdä päätöksiä. Suomi pääosin kannattaa EU-tason yhteistyön lisäämistä terveydenhuollon menetelmien (terveysteknologioiden) arvioinnissa (HTA) ja yhteisten kliinisten arviointien tekemisessä, mutta katsoo asetusehdotuksen vaativan vielä täsmennyksiä.

Asialista:**TORSTAI 13. KESÄKUUTA 2019 (klo 10.00)**

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

- a) Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo
- b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

TYÖLLISYYS JA SOSIAALIPOLITIikka**Lainsäädäntökäsittelyt s. 6**

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Direktiivi yhdenvertaisesta kohtelusta (19 artikla)

Tilanneselvitys

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Eurooppalainen ohjausjakso 2019: horisontaaliasiakirja maakohtaisten suositusten työllisyyttä ja sosiaalipolitiikkaa koskevista näkökohdista s. 10

Periaatekeskustelu

Neuvoston päätelmät sukupuolten palkkaerojen poistamisesta:

keskeiset politiikat ja toimenpiteet s. 14

Hyväksyminen

Päätelmät muuttuvasta työelämästä: pohdintaa työn uusista muodoista sekä niiden vaikutuksista työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen s. 18

Hyväksyminen

Päätelmät ETT:n erityiskertomuksesta nro 05/2019:

"Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto (FEAD): Rahaston tuki on ollut arvokasta, mutta sen merkitystä köyhyyden vähentämisessä ei ole vielä selvitetty" s. 21

Hyväksyminen

Muut asiat

- a) Käsitteltävänä olevat säädösehdotukset
(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)
 - i) EU:n sosiaalilastoja koskeva asetus
 - ii) Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisasetusten (883/04 ja 987/09) tarkistaminen
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- b) Pj-valtion konferenssit
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- c) Sukupuolijakauman tasapainottaminen yhtiöiden hallintoelimissä
Komission tiedotusasia
- d) Vammaisten oikeuksia käsitelleen EU:n ja arabimaiden korkean tason tapaamisen (Malta, 25. huhtikuuta 2019) tulokset
Maltan valtuuskunnan tiedotusasia
- e) Sukupuolitietoisien budjetoinnin priorisointi tulevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä
Maltan valtuuskunnan tiedotusasia
- f) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma
Suomen valtuuskunnan tiedotusasia

TORSTAI 13. KESÄKUUTA 2019 (klo 9.00)

Neuvoston istunnon yhteydessä (työllisyys, sosiaalipolitiikka, terveys ja kuluttaja-asiat)

JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN KOKOUS

Päätös Euroopan työviranomaisen toimipaikan valinnasta
Hyväksyminen

Asiasta on jaettu erillinen perusmuistio VNEUS2019-00398.

PERJANTAI 14. KESÄKUUTA 2019 (klo 10.00)

TERVEYS

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Päätelmät mikrobilääkeresistenssin torjumisesta s. 23
Hyväksyminen

Terveystieteiden tutkimuskeskusten muuttamiseen ja parantamiseen tähtäävien investointien helpottaminen s. 27
Keskustelu

Muut asiat

- a) Käsiteltävänä oleva säädösehdotus s. 30
(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Asetus terveysteknologian arvioinnista ja direktiivin 2011/24/EU muuttamisesta
Puheenjohtajavaltion tilannetiedotus

- b) Lääkinnälliset laitteet: lääkinnällisistä laitteista annetun asetuksen (EU) 2017/745 täytäntöönpano
Irlannin ja Saksan valtuuskuntien tiedotusasia
- c) Terveysministerien epävirallisen kokouksen (Bukarest, 14. ja 15. huhtikuuta 2019) ja muiden Romanian puheenjohtajakaudellaan järjestämien kokousten tulokset
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- d) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma
Suomen valtuuskunnan tiedotusasia

Oikeusministeriö

PERUSMUISTIO

OM2019-00232

DJO Nyman Yrsa(OM)

28.05.2019
JULKINEN

Asia

**EU; TSTK-NEUVOSTO 13.6.-14.6.2019; ASIAKOHTA 3;
YHDENVERTAISUUSDIREKTIIVIEHDOTUS; EDISTYMISSRAPORTTI**

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 13.06.2019 - 14.06.2019

U/E/UTP-tunnus

U 44/2008 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajamaa Romania esittelee 13.6-14.6.2019 työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostolle (TSTK-neuvosto) tilanneselvityksen neuvotteluiden edistymisestä puheenjohtajuuskaudellaan.

Komissio antoi direktiiviehdotuksen 2.7.2008. Ehdotusta on käsitelty neuvoston sosiaalisten kysymysten työryhmässä 18.7.2008 alkaen.

Suomen kanta

Edistymisraportti antaa asianmukaisen kuvan direktiiviehdotuksen käsittelystä Romanian puheenjohtajuuskaudella.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotetun direktiivin tarkoituksena on yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi ehkäistä työelämän ulkopuolisilla aloilla sellaista syrjintää, joka perustuu uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Direktiivi täydentäisi EU:n nykyistä syrjinnänvastaista sääntelyä ja loisi tätä kautta aikaisempaa yhdenmukaisemman vähimmäistason suojalle syrjintää vastaan. Ehdotus perustuu SEUT 19 artiklan 1 kohtaan (aiempi 13 artikla), jonka perusteella on annettu neuvoston direktiivit 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY.

Komission heinäkuussa 2008 antama ehdotus on työryhmäkäsittelyn aikana monilta osin muuttunut ja myös täsmentynyt erityisesti suhteessa direktiivin soveltamisalaan, vammaisten oikeuksia koskeviin säännöksiin sekä unionin ja jäsenmaiden väliseen toimivallanjakoon. Suurin osa valtuuskunnista pitää direktiivin tarkoitusta tärkeänä. Useat valtuuskunnat ovat korostaneet direktiivin merkitystä YK:n vammaisyleissopimuksen toimeenpanon kannalta. Eräiden maiden valtuuskunnat ovat toivoneet kunnianhimoisempia säännöksiä erityisesti vammaisten oikeuksiin liittyen. Toisaalta muutamat muut maat ovat aikaisemmin kyseenalaistaneet tarpeen direktiiville,

jonka ne katsoivat olevan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden vastainen. Direktiivin oikeusvarmuudesta ja kustannusvaikutuksista on myös esitetty huolenaiheita. Kaikilla mailla on ehdotukseen yleinen tarkasteluvarauma ja kahdella maalla yleisvarauma. Kolmella maalla on parlamentaarinen tarkasteluvarauma.

Bulgarian pj-kaudella puheenjohtaja laati kysymysasiakirjan, jonka tavoitteena oli kartoittaa yleisesti neuvottelutilanne sekä arvioida edellytyksiä pitkään jumissa olleiden neuvotteluiden etenemiselle. Muutamia jäsenvaltioita lukuun ottamatta jäsenvaltiot ilmaisivat kannattavansa syrjinnän torjumista direktiivin tavoitteiden mukaisesti. Myös direktiiviin myönteisesti suhtautuvat maat toivat kuitenkin edelleen esille eräitä huolia. Esille tuodut huolenaiheet koskivat muun muassa direktiivin soveltamisalan suhdetta toimivallan jakoon EU:n ja jäsenvaltioiden välillä, eräiden säännösehdoitusten oikeusvarmuuden puutetta sekä täytäntöönpanon epäselviä kustannusvaikutuksia. Vain 15 jäsenmaata vastasi kyselyyn lähinnä lyhyen määräajan vuoksi.

Tilannekatsauksessaan puheenjohtajamaa toteaa, että neuvotteluissa on tapahtunut edistystä sen puheenjohtajuuskaudellaan. Direktiiviehdotuksen nauttimasta laajasta kannatuksesta huolimatta, tarvitaan puheenjohtamaan mukaan teknisiä ja poliittisia keskusteluita ennen kuin tarvittava yksimielisyys neuvostossa voidaan saada muodostettua. Romanian puheenjohtajuuskaudella on käsitelty erityisesti moniperusteista ja oletamaan perustuvaa syrjintää, ohjetta syrjiä, suhteellisia eroja kohtelussa, tavaroiden ja palveluiden saatavuutta sekä esteettömyyttä. Lisäksi puheenjohtajamaa on yhdenmukaistanut viittaukset YK:n yleissopimukseen vammaisten henkilöiden oikeuksista.

Komissio on 16.4.2019 antanut tiedonannon koskien tehokkaampaa päätöksentekoa sosiaalipolitiikan alalla. Tiedonanto on osa komission laajempaa sitoumusta tarkastella päätöksenteon tehostamista yksilöimällä aloja, joilla määränemmistö päätöstä voitaisiin käyttää enemmän. Mahdollinen muutos vaikuttaisi yhdenvertaisuusdirektiiviä koskevaan päätöksentekoon. Päätöksentekomenettelyä koskeva muutos edellyttäisi kuitenkin Eurooppa-neuvoston yksimielistä päätöstä. Voidaan olettaa, etteivät kaikki jäsenvaltiot hyväksy muutosta.

Direktiiviehdotuksen sisältö ja Suomen kannat ilmenevät yksityiskohtaisemmin eduskunnalle 21.4.2010 toimitetusta U-jatkokirjelmästä 44/2008 vp.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 19 artiklan 1 kohta; neuvoston yksimielinen päätös ja parlamentin hyväksyntä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Parlamentti on antanut ehdotuksesta lainsäädäntöpäätöslauselman 2.4.2009, hyväksyen ehdotuksen tarkistuksin. Asian raporttijana toimi Kathalijne Maria Buitenweg.

Direktiivin antaminen edellyttää neuvoston yksimielisen päätöksen lisäksi parlamentin hyväksyntää. EP:n uutena raporttijana toimii Ulrike Lunacek. Uusi 2019 valittava parlamentti valitsee mahdollisesti uuden raporttijan.

Kansallinen valmistelu

Ehdotukseen on sen eri käsittelyvaiheissa saatu kommentteja ministeriöiltä, Ahvenanmaan maakunnalta ja etujärjestöiltä. Direktiiviehdotuksesta on järjestetty kuulemis- ja keskustelutilaisuus 16.3.2010. Ehdotusta on käsitelty eri EU-jaostoissa (EU35, EU25 ja EU6) ja se on ollut EU-asioiden komitean kirjallisessa käsittelyssä 17.9.2008 sekä EU-asioiden ministerivaliokunnassa osana TSTK-neuvoston valmisteluja vuodesta 2008 lähtien kahdesti vuodessa.

Direktiiviehdotusta koskeva U-jatkokirjelmä 44/2008 vp toimitettiin eduskunnalle 21.4.2010.

Eduskuntakäsittely

TyVL 22/2008 vp
PeVL 34/2008 vp
PeVP 41/2010 vp
TyVL 10/2010 vp

Direktiiviehdotusta koskevia perusmuistioita on käsitelty eduskunnan suuressa valiokunnassa osana TSTK-neuvoston valmisteluja v. 2008 lähtien kahdesti vuodessa.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Suomi on saattanut aikaisemmat yhdenvertaisuutta koskevat direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) täyttää ehdotetussa direktiivissä säädettävät vaatimukset suurelta osin jo nyt. Direktiivin hyväksyminen edellyttäisi eräitä pääasiallisesti pienehköjä täsmennyksiä kansalliseen lainsäädäntöön.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta muun muassa asioissa, jotka koskevat elinkeinotoimintaa tietyillä aloilla, sosiaalihuoltoa, terveyden- ja sairaanhoitoa sekä opetusta. Vuoden 2005 maakuntalaki syrjinnän ehkäisemisestä Ahvenanmaan maakunnassa perustuu EU:n syrjintä- ja työsyRJintädirektiiveihin, ja puheena olevan direktiivin hyväksyminen saattaa edellyttää myös maakuntalakien tarkistamista.

Taloudelliset vaikutukset

Direktiivillä ei olisi valvontaviranomaisten (yhdenvertaisuusvaltuutettu, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta) toiminnan osalta merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Direktiivi edellyttäisi, että eräiden julkisten ja yksityisten palveluiden tarjoajien tulisi ryhtyä tapauskohtaisiin kohtuullisiin mukautustoimiin, jotta vammaiset henkilöt voivat tosiasiallisesti saada yhtäläisiä palveluita. Vastaavasta velvollisuudesta säädetään yhdenvertaisuuslaissa. Esteettömyyttä koskevan sääntelyn osalta vaikutuksista ei tässä vaiheessa ole mahdollista esittää arviota, koska keskustelu sääntelyn sisällöstä ja sen vaikutuksista jatkuu työryhmässä edelleen.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Direktiiviehdotuksen etenemistä on merkittävästi hidastanut muutaman jäsenvaltion esittämät periaatteelliset varaukset direktiiviehdotusta kohtaan.

Asiakirjat

KOM(2008) 426 lopullinen, ehdotus neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta.

Tilanneselvitys 9567/1/19.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OM; Yrsa Nyman, yrsa.nyman@om.fi, p. 02951 50293

EUE, Antero Kiviniemi, antero.kiviniemi@formin.fi, p. +32 2 2878 507

OM, Timo Makkonen, timo.makkonen@om.fi, p. 02951 50230

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2019-00207

SVO Päivinen Jere(STM)

03.06.2019
JULKINEN

Asia

TSTK-neuvosto 13.6.-14.6.2019; Eurooppalainen ohjausjakso 2019

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 13.06.2019 - 14.06.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvosto käy periaate keskustelun horisontaaliasiakirjasta koskien vuoden 2019 maakohtaisten suositusten pakettia yleisesti (ei itse suositusehdotuksista), pääviestejä vuoden 2018 maakohtaisten suositusten toimeenpanon arvioinnista sekä edistyksestä kohti Eurooppa 2020 strategian tavoitteita. Horisontaaliasiakirja on ollut käsiteltävänä ilman ensimmäistä lukua (vuoden 2019 maakohtaisten suositusten paketti) sosiaalisen suojelu komitean kokouksessa, sekä kokonaisuudessaan työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean kirjallisessa kommentoinnissa.

- Puheenjohtajan kysymyksiä ei ollut vielä toimitettu perusmuistion kirjoitusvaiheessa.
- Komission ehdotukset vuoden 2019 maakohtaisiksi suosituksiksi julkaistiin 5.6.2019, mutta niitä ei käsitellä neuvoston tässä kokouksessa.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä horisontaaliasiakirjan maakohtaisten suositusten työllisyyttä ja sosiaalipolitiikkaa koskevista näkökohdista.

Vuoden 2019 jäsenmaille suunnattujen suositusten fokus on laaja-alaisesti investointien houkuttelun parantaminen, mikä on Suomen näkökannalta perusteltua. Suomi pitää edelleen tärkeänä, että suositukset keskittyisivät olennaisiin haasteisiin. Työllisyys- ja sosiaalipolitiikan alan suositusten on kohdentuminen erityisesti työttömiin ja muihin heikossa asemassa oleviin ihmisryhmiin on Suomen näkökannalta oikea suuntaus eriarvoisuuden vähentämiseksi.

Vaikka köyhyys ja syrjäytyminen ovat laskussa, tulisi eriarvoisuuden vähentämiseen kiinnittää entistäkin tarmokkaammin huomioita yhteiskuntien ja työmarkkinoiden muuttuessa nopeasti. Ihmisten mahdollisuudet osallistua työmarkkinoille ja laajemmin yhteiskuntaan on kyettävä takaamaan tarjoamalla riittävä yhteiskunnallinen turva ja tuki. Tämä tarkoittaa muun muassa riittävää ja kestävä eläkejärjestelmää, lastenhoitoa, koulutustarjontaa sekä terveydenhoidon ja pitkäaikaishoidon riittävää saatavuutta.

Suomi pitää edelleen tärkeänä sitä, että jäsenmaat tarkastelevat aktiivisesti myös toistensa suosituksia ja niiden toimeenpanoa vertaistuen ja oppimisen lisäämiseksi. Myös tänä vuonna erityisen tiukka aikataulu vaikeutti tätä.

Suomi pitää tärkeänä, että työtä kohti Eurooppa 2020 strategian tavoitteita jatketaan. Tavoitteiden saavuttamisessa on tehty huomattavaa edistystä. 75 % työllisyysastetavoite on linjassa Suomen oman työllisyysastetavoitteen kanssa. Suotuisa talouskehitys ja työllisyysasteen kasvu vaikuttavat positiivisesti köyhyystavoitteeseen, mutta köyhyystavoitteen saavuttaminen vaatii myös aktiivisia toimia sosiaalipolitiikan alalla.

Pääasiallinen sisältö

Periaatekeskustelun pohjana on komission valmisteleva horisontaaliasiakirja. Asiakirja sisältää kolme erillistä kappaletta. Ensimmäinen kappale on yleiskatsaus 5.6.2019 julkaistuihin eurooppalaisen ohjausjakson vuoden 2019 maakohtaisiin suositusehdotuksiin. Asiakirjan toinen kappale koskee vuoden 2018 maakohtaisten suositusten toimeenpanon arvioinnin pääviestejä. Kolmas kappale käsittelee Eurooppa 2020 strategian tavoitteiden edistystä.

1. Katsaus komission ehdotuksiksi vuoden 2019 maakohtaisiksi suosituksiksi

Komission ehdotukset vuoden 2019 maakohtaisiksi suosituksiksi tähtäävät jäsenmaiden tukemiseen kasvupotentiaalin kasvattamiseksi uudistamalla niiden taloutta ja edelleen vahvistamalla niiden resilienssiä. Suositusehdotukset tukevat (i) investointeja, (ii) uudistuksia, jotka edistävät kestävä ja kaikki huomioivaa kasvua, (iii) tervettä talouspolitiikkaa. Erityishuomio tämän vuoden suositusehdotuksissa on investointien helpottamisessa.

Työmarkkinoiden olosuhteet ovat paranevat jatkuvasti, mutta maiden, alueiden ja ihmisryhmien välillä on suuria eroja. Osa työllisyys- ja sosiaalipolitiikan alalla annetuista suositusehdotuksista tukevat kohdennettuja investointeja aktiivisen työvoimapolitiikan tehokkuuden parantamiseksi, kun osa suosituksista taas keskittyy sukupuolten välisten erojen kaventamiseen esimerkiksi lastenhoidon ja pitkäaikaishoidon vastuun tasaamisen avulla.

Vaikka köyhyys on laskussa, on se pysynyt korkealla tasolla joissain jäsenmaissa. Erityisesti heikommassa asemassa olevat ryhmät, kuten vammaiset ja maahanmuuttajataustaiset kohtaavat yhä monia haasteita. Useiden maiden suositusehdotukset koskevat sosiaalisten suojelun järjestelmien kattavuutta, tasoa ja tehokkuutta. Lisäksi useille maille on annettu suositusehdotuksia koskien eläkejärjestelmien kestävyyttä ja riittävyttä sekä pääsyn takaamista laadukkaaseen ja kestäväan terveydenhuoltoon.

2. Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean viestit koskien vuoden 2018 kansallisten suositusten toimeenpanoa

Suotuisan talouskehityksen johdosta työllisyys on parantunut merkittävästi EU:n alueella ja tällä työllisyysaste on tälle hetkellä historiallisen korkea. On tärkeä pitää huolta siitä, että talouskasvun hedelmän leviävät mahdollisimman laajalle. Hyvän työllisyyskehityksen myötä tulee nyt kiinnittää enenevästi huomiota työpaikkojen ja

työsuhteiden laatutekijöihin sekä palkkakehitykseen. Ihmisten koulutukseen ja osaamisen investoiminen mahdollistaa ihmisten täyden työmarkkinoille osallistumisen sekä työnmurroksena asettamiin haasteisiin vastaamisen.

Työmarkkinat ja yhteiskunnat kehittyvät nopeasti. Tästä seuraa sekä uusia mahdollisuuksia että haasteita. Sosiaalisen suojele ja pääsy tarvittaviin sosiaalipalveluihin pitää turvata kaikille. Eläkkeiden, lastenhoitopalveluiden, terveyspalveluiden sekä pitkäaikaishoidon riittävyys on varmennettava demografiset paineet huomioon ottaen.

Suosittelun toimeenpanossa on vaihtelua jäsenmaiden sekä politiikka-alojen välillä. Komiteat katsovat, että jäsenmaiden tulee vauhdittaa suositusten toimeenpanoa hyvän talouskehityksen aikana tavoitteina lisätä taloudellista vahvuutta ja sopeutumiskykyä sekä sosiaalista konvergenssia EU:n alueella. Sosiaalisten oikeuksien pilari antaa hyvän kehikon tavoiteltaessa osallistavaa ja kestävää kasvua, työllisyyden paranemista, parempaa kilpailukykyä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

3. Edistys kohti Eurooppa 2020 tavoitteita

Lähes vuosikymmen sitten käynnistetty Eurooppa 2020 strategia painottaa älykkään, kestävä ja inklusiivisen kasvun merkitystä EU:n talouden vahvistamiseksi ja valmistamisessa tulevan vuosikymmenen haasteisiin. Kuluneen vuosikymmenen aikana talouden tilan vaihtelun seurauksena Eurooppa 2020 strategian keskeisimmät tavoitteet on saavutettu vaihtelevasti.

Suotuisan taloudellisen kehityksen johdosta työvoimankasvu ja työllisyysaste ovat kasvaneet. Vuoden 2013 toiselta vuosipuoliskolta alkanut positiivinen kehitys jatkuu yhä ja 75 % työllisyysastetavoite on saavutettavissa. Positiivisesta kehityksestä huolimatta joidenkin jäsenmaiden ja tiettyjen ihmisryhmien työllisyysaste on alhainen. Tämä korostaa tarvetta jatkaa uudistuksia, jotta työllisyystavoite saavutetaan.

Kohentunut talous- ja työllisyystilanne heijastuvat positiivisesti sosiaaliseen kehitykseen. Tästä huolimatta köyhyystavoitteen, eli 20 miljoonan ihmisen nostaminen köyhyydestä ja sosiaalisen syrjäytymisen riskistä, saavuttaminen vaikuttaa epätodennäköiseltä. Syvän finanssikriisin seurauksena vuosikymmenen alkuvuosina ryhmän koko kasvoi ja hyvä kehitys vauhdittui selvästi vasta vuonna 2016. Sekä työllisyys- että köyhyystavoitteet ovat sensitiivisiä yleiselle taloudelliselle kehitykselle.

Komission Suomelle vuodelle 2019 esittämät työllisyys- ja sosiaalipolitiikan alan suositusehdotukset:

Komission 5.6.2019 julkaisemista maakohtaisista suositusehdotuksista kaksi ensimmäistä kohdentuu työllisyys- ja sosiaalipolitiikan alalle.

Komission maakohtainen suositusehdotus 1 suosittaa Suomea ... parantamaan sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannustehokkuutta sekä varmistamaan ihmisten yhdenvertaisen pääsyn palveluihin.

Komission maakohtainen suositusehdotus 2 suosittaa Suomea vahvistamaan ihmisten kannustimia vastaanottaa työtä ja parantamaan taitojaan sekä aktiivista osallisuutta, erityisesti työttömille ja ei-aktiiveille suunnatun toimivan palveluintegraation avulla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 148 artikla

Käsittely Euroopan parlamentissa**Kansallinen valmistelu**

Työllisyysjaosto EU29 3.6.2019

Sosiaali- ja sosiaalijärjestö EU25 4.6.2019

EU-ministerivaliokunnan kokous 7.6.2019

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunta, kirjallinen menettely 7.6.-10.6.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**Taloudelliset vaikutukset****Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät****Asiakirjat****Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot**

Jere Päivinen (STM), jere.paivinen@stm.fi, 050 406 1274

Tallamaria Maunu (TEM), tallamaria.maunu@tem.fi, 050 3188 521

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2019-00194

TTO Martikainen Riitta(STM), Raevaara Eeva(STM) 23.05.2019

JULKINEN

Asia

TSTK-neuvosto 13.6., asiakohta 6; Ehdotus neuvoston päätelmiksi "Sukupuolten palkkaeron poistaminen - Keskeiset politiikat ja keinot"

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 13.06.2019 - 14.06.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Päätelmät on tarkoitus hyväksyä TSTK-neuvostossa 13.6.2019. Neuvoston sosiaalityöryhmä on käsitellyt päätelmiä 4.3. ja 4.4.2019 sekä kirjallisessa menettelyssä 4.-26.4.2019 ja päässyt niistä yhteisymmärrykseen.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätelmät. Suomi pitää tärkeänä, että sukupuolten palkkaeroja pyritään pienentämään ja löytämään keskeisimmät keinot tavoitteen saavuttamiseksi. Suomi pitää myönteisenä, että huomiota kiinnitetään samapalkkaisuusperiaatteen toimeenpanoon, tasa-arvon lisäämiseen koulutuksessa ja työelämässä sekä työ- ja yksityiselämän yhdistämiseen.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaa Romania on valmistellut päätelmät sukupuolten palkkaerojen poistamisesta (Closing the Gender Pay Gap: Key Policies and Measures). Sukupuolten tasa-arvon ja samapalkkaisuuden edistäminen on ollut EU:n perusperiaatteita jo vuosikymmenten ajan. Työn ja yksityiselämän tasapainoinen yhdistäminen on yksi Sosiaalisten oikeuksien Pilarin periaatteista. Perhevastuun tasapuolisen jakautumisen ja tasa-arvoisen palkkauksen tavoitteet on kirjattu myös YK:n Kestävän Kehityksen 2030 tavoitteisiin. Sukupuolten palkkaeron kaventaminen on yksi sukupuolten tasa-arvoa koskevan komission strategisen sitoumuksen 2016–2019 tavoitteista. YK:n Naisten kaikkinaisen syrjinnän kieltävä sopimus (CEDAW) edellyttää valtioita kaikin mahdollisin keinoin poistamaan naisten syrjinnän työelämässä ja takaamaan naisille ja miehille yhtäläiset oikeudet, ml. oikeus tasa-arvoiseen palkkaukseen. CEDAW-sopimus edellyttää valtioita myös ottamaan käyttöön äitiysvapaan, jonka ajalta maksetaan palkkaa tai sosiaalietuutta sekä turvaamaan työhön paluu oikeuden.

Naisten keskimääräinen tuntipalkka EU-jäsenmaissa on edelleen noin 16 % alhaisempi kuin miesten. Ero pienenee hyvin hitaasti ja jopa kasvaa joissain jäsenmaissa. Sukupuolten palkkaeron taustalla on monia asioita. Se ei johdu eroista naisten ja miesten

koulutustasoissa. Naiset ovat EU-maissa koulutetumpia kuin miehet. Palkkaerojen taustalla on lukuisia syitä, mm. koulutuksen ja työelämän segregoituminen, hoivavastuiden epätasainen jakautuminen, naisten vaikeudet edetä johtoasemiin ja naisten tekemän työn aliarvostus. Taustalla voi olla myös organisatorisia tekijöitä kuten pitkät työpäivät ja syrjintä, ml. palkkasyrjintä.

Komission hyväksymä EU:n toimintasuunnitelma 2017-2019 palkkaerojen poistamiseksi listaa keinoina vaikuttaa palkkaerojen syihin muun muassa ammattien sukupuolenmukaisen jakautumisen lieventämisen ja palkka-avoimuuden edistämisen.

EU:n tasa-arvoinstituutti EIGE on valmistellut selvityksen palkkaeroista päätelmien taustaksi. EIGEn selvityksen mukaan naisilla on miehiin verrattuna nelinkertainen todennäköisyys tehdä osa-aikatyötä tai olla määräaikaissa työssä. Lisäksi naiset ovat kaksi kertaa miehiä todennäköisemmin työvoiman ulkopuolella. Viidennessä köyhyyydessä elävistä naisista on työmarkkinoiden ulkopuolella hoiva- ja kotivastuiden vuoksi. Tämä voi heijastaa riittämättömiä lastenhoito- ja hoivapalveluja sekä työn, perheen ja yksityiselämän yhdistämisen ongelmia.

Jäsenmaita kehotetaan ottamaan käyttöön kaikki keinot samanarvoisen työn periaatteen toteuttamiseksi, jotta samasta ja samanarvoisesta työstä maksettaisiin samaa palkkaa sukupuolesta riippumatta. Palkka-avoimuuden lisääminen on osa samanarvoisen työn periaatteen toimeenpanoa. Tasa-arvoelinten mahdollisuutta toimia, avustaa ja edustaa palkkasyrjinnän uhreja on syytä vahvistaa. Jäsenmaita kehotetaan vastustamaan palkkasyrjintää ml. edistämällä palkka-avoimuutta. Jäsenmaita kehotetaan tehostamaan toimia, jotta nuoret hakeutuisivat koulutukseen omien kykyjensä ja taipumustensa perusteella, eivätkä stereotyyppisten sukupuolikäsitysten perusteella. Toimia, jotka edistävät molempien vanhempien työmarkkinoille osallistumista on syytä vahvistaa, verotuksen ja etuisuuksien tulisi kannustaa työntekoon.

Työn, perheen ja yksityiselämän yhdistämiseksi jäsenmaita kehotetaan lisäämään korkealaatuisia hoivapalveluja lapsille, vanhuksille ja muille hoivaa tarvitseville. Työpaikkatason toimia työn ja perheen yhteensovittamiseksi tulisi edistää eri tavoin. Jäsenmaita kehotetaan innostamaan mm. työmarkkinaosapuolia kehittämään keinoja työn ja perheen yhdistämiseksi, erityisesti miesenemmistöisillä aloilla. Erityisesti miesten tietoisuutta oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan tulisi lisätä.

Jäsenmaita ja EU-komissiota kehotetaan ottamaan käyttöön laaja-alainen lähestymistapa palkkaerojen poistamiseen sisältäen mm. synergian vahvistamisen työllisyysstrategian ja talous- ja sosiaalipolitiikan välillä. Jäsenmaita ja komissiota kehotetaan poistamaan sukupuolistereotyytiat, vähentämään horisontaalista ja vertikaalista sukupuolisegregaatiota työelämässä sekä edistämään hoivan tasaisempaa jakautumista miesten ja naisten välillä. Sukupuolten palkkaeron poistamiseksi jäsenmaita ja komissiota kehotetaan käyttämään tehokkaita keinoja muun muassa palkka-avoimuuden parantamiseksi ja samanarvoisen työn periaatteen toimeenpanemiseksi, naisten osuuden lisäämiseksi johtotehtävissä. Jäsenmaita ja komissiota kehotetaan myös ryhtymään toimiin työn ja yksityiselämän yhdistämisen mahdollistamiseksi erilaisin keinoin, sisältäen politiikka- ja lainsäädäntökeinot, työnantajien rohkaisemisen tukemaan isiä perhevapaiden ja joustavien työjärjestelyjen käyttöön, vanhempainvapaiden käytön sekä työhön paluun mahdollistamisen vapaajakson jälkeen samoin kuin paluun kokoaikatyöhön osa-aikatyöjakson jälkeen. Jäsenmaita ja komissiota kehotetaan lisäämään kansalaisten tietoisuutta palkkaerosta ja sen syistä ja seurauksista, muun muassa vaikutuksista eläke-eroihin ja vanhojen naisten suurempaan köyhyysriskiin. Myös vuoropuhelua relevanttien tahojen, ml. työmarkkinaosapuolet, liike-elämä ja tasa-

arvotoimijat, on syytä lisätä palkkaerojen poistamiseksi. Komission ja Eurostatin työtä selittämättömän palkkaeron erittelemiseksi kehoitetaan jatkamaan ja julkaisemaan tietoa palkkakuilusta ja sen seurauksista tuloille ja eläkkeille.

Komissiota kehoitetaan hyväksymään tiedonanto sukupuolten tasa-arvon strategiasta vuoden 2019 jälkeiselle jaksolle, sisältäen palkkaerojen pienentämisen sekä analysoimaan digitalisaation vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon ja työn ja perheen tasapainoon. Komissiota kehoitetaan myös aktiivisesti seuraamaan samapalkkaisuusdirektiivin 2006/54/EC toimeenpanon meneillään olevaa arviointia ml. direktiivin laajentamistarpeiden harkinta, edistämään hyvien käytäntöjen vaihtoa jäsenmaiden välillä ja vahvistamaan sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikilla politiikka-alueilla, erityisesti koulutus- ja työllisyyspolitiikassa ja tulevaisuudessa ohjelmissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Sosiaaliasioiden jaosto 25, 4.6.2019.
EU-ministerivaliokunta, 10.6.2019.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 7.6.-10.6.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

6656/19; 6806/19; 8261/19; 8911/19; 9357/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Riitta Martikainen, STM, p. 02951 63548, riitta.martikainen@stm.fi
Eeva Raevaara, STM, p. 02951 63205, eeva.raevaara@stm.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2019-00195

TTO Stålhammar Hannu

23.05.2019
JULKINEN

Asia

TSTK-neuvosto 13.6; Asiakohta 7. Ehdotus neuvoston päätelmiksi työn uusista muodoista sekä niiden vaikutuksista työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Päätelmät on tarkoitus hyväksyä TSTK-neuvostossa 13.6.2019. Päätelmäehdotuksia on käsitelty neuvoston sosiaalityöryhmäkokouksissa 6.3. ja 3.4. ja 8.5.2019.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätelmät. On hyvä, että päätelmien keskeisissä teemoissa tartutaan tulevaisuuden työhön ja työn murrokseen liittyviin haasteisiin lähtökohtana uuden teknologian ja ei-perinteisen työnteon mukanaan tuomat terveys- ja turvallisuusriskit työntekijän työ- ja toimintakyvylle.

Pääasiallinen sisältö

Päätelmäluonnoksessa työelämän muutosta ja murrosta kuvataan yksinkertaisesti ”uudet työn muodot”, ja tämän vision selittävinä tekijöinä ovat mm. digitalisaatio, keinoäly, alustatalous, robotiikka, epätyypilliset työajat ja –suhteet, uudet työn organisointimallit ja uudet ja katoavat ammatit. Työelämän nopeassa muutosprosessissa päätelmissä korostetaan EU:n toimivaltaa työsuojelussa lainsäädäntövelvoitteiden täytäntöönpanon, noudattamisen ja noudattamisen valvonnan ja samalla päivittämisen tärkeyttä.

Päätelmissä viitataan Työterveyttä ja työturvallisuutta koskevaan EU:n strategiakehykseen kaudelle 2014-2020. EU:n työterveys- ja työturvallisuussäädännöstö, joka koostuu tavoitekeskeisestä puitedirektiivistä ja sitä täydentävistä erityisdirektiiveistä, on yleisesti ottaen tehokas ja tarkoituksenmukainen. Päätelmäluonnoksessa pidetään tärkeänä työn uusien muotojen mm. epätyypillisten työsuhteiden ja itsensä työllistävien kohdalla EU:n työterveys- ja työturvallisuussäädännön velvoitteiden noudattamista ja valvontaa.

Erityisesti työnantajan velvoitteet ja vastuut on todettu haasteena silloin, kun työ tehdään työnantajan valvonnan ulottumattomissa. Päätelmien taustalla on komission tiedonanto

”Turvallisempi ja terveellisempi työ kaikille – EU:n työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön ja –politiikan uudistaminen”.

Päätelmien yhteenvetona todetaan, että uusien työmuotojen mukanaan tuomat uudet riskit vaativat holistisia ja innovatiivisia toimia lähitulevaisuudessa. Työsuojelun puitedirektiivin vaikutus on tehokas ja asianmukainen. On kuitenkin huomattava, että puitedirektiivin toimeenpanossa on suurta vaihtelua jäsenmaissa.

Paineet uusien riskien arvioinnissa ja ehkäisyssä kasvavat. Päätelmäluonnoksessa on nostettu esille kustannusvaikuttavuus esim. työperäisten tuki- ja liikuntaelinsairauksien sekä psykososiaalisten riskien aiheuttamien työstä poissaolojen muodossa.

Kokonaisvaltainen panostaminen työpaikan, sen kokoon katsomatta, toimintatapoihin ja yhteistyöhön sekä työntekijöiden työhyvinvointiin edistää tehokkaasti tuottavuutta ja innovointia työpaikoilla. Päätelmäluonnos kokoaa tältä pohjalta tietoon perustuvia velvoitteita komissiolle, jäsenmaille ja työmarkkinajärjestöille vastata työn uusien muotojen tuottamiin riskeihin ja haasteisiin varmistamalla kaikkia koskevan kestävä talouskasvun, tuottavan työllisyyden sekä säällisten työpaikkojen edistämisen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätelmät hyväksytään yksimielisesti.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Päätelmäluonnoksia on käsitelty kolmikantaisessa EU26 Työsuojelu -jaostossa 2.4. ja 28.5.2019.

EU-ministerivaliokunta 10.6.2019.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 6.-10.6.2019.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Päätelmäluonnos ”Muuttuva työelämä: pohdintaa työn uusista muodoista sekä niiden vaikutuksista työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen” 9341/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Hannu Stålhammar, STM, Työ- ja tasa-arvo-osasto,
hannu.stalhammar@stm.fi, puh. 0295 163 469.

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2019-00337

AKO

Kojonsaari Tapani(TEM)

29.05.2019

Asia

Päätelmät ETT:n erityiskertomuksesta nro 05/2019: Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto: Rahaston tuki on ollut arvokasta, mutta sen merkitystä köyhyyden vähentämisessä ei ole vielä selvitetty

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 13.06.2019 - 14.06.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Päätelmät ETT:n erityiskertomuksesta nro 05/2019: Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto: Rahaston tuki on ollut arvokasta, mutta sen merkitystä köyhyyden vähentämisessä ei ole vielä selvitetty

Suomen kanta

Suomi tukee päätelmiä ja ETT:n arviota FEAD:sta.

Päätelmissä on otettu huomioon Suomen näkemys siitä, että jos FEAD yhdistetään ESF+-rahastoon, tulee FEAD:n tuensaajien erityispiirteet ottaa jatkossakin huomioon.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen raportti julkaistiin 3.4., ja sitä on käsitelty sosiaaliasioiden työryhmässä 6.5.2019.

ETT:n raportissa tarkemman analyysin kohteena oli yhdeksän jäsenmaata; Suomi ei ollut näiden maiden joukossa.

ETT painottaa, että FEAD on koettu edunsaajien keskuudessa yleisesti ottaen toimivaksi. Sekä ETT että komissio myöntävät, että vielä on liian aikaista arvioida rahaston todellisia vaikutuksia köyhimpien asemaan.

ETT:n antaa raportissaan kolme FEAD:a koskevaa suositusta:

1. Kohdennetaan apu paremmin
2. Varmistetaan, että perushyödykkeinä annettavan avun saajiin kohdistetaan sosiaalista osallisuutta edistäviä toimia
3. Parannetaan FEAD-rahaston avun loppukäyttäjien sosiaalista osallisuutta koskevaa seurantaa

Jäsenmaat pääosin tukivat raportin analyysiä ja suosituksia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 287 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.

Käsittely Euroopan parlamentissa**Kansallinen valmistelu****Eduskuntakäsittely****Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema****Taloudelliset vaikutukset****Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**

Coreper 1: 29.5.2019

Asiakirjat

9531/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tapani Kojonsaari TEM, tapani.kojonsaari@tem.fi, P. 0504562547

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2019-00206

HPO

Pietilä-Kainulainen Pirjo(STM)

03.06.2019

JULKINEN

Asia

TSTK-neuvosto 13.-14.6.2019; Asiakohta 9; Neuvoston päätelmät toimista tehdä EU:sta parhaiden käytäntöjen alue mikrobilääkeresistenssin torjunnassa

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 13.06.2019 - 14.06.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikatauluKansanterveystyöryhmän käsittelyt 2.4.2019 ja 6.5.2019
TSTK-neuvosto 14.6.2019**Suomen kanta**

Suomi voi hyväksyä päätelmätekstin.

Mikrobilääkeresistenssi (AMR) on rajat ylittävä terveysuhka. Mikrobilääkeresistenssin torjunta vaatii laaja-alaista One Health -lähestymistavan mukaista toimintaa, jossa otetaan huomioon ihmiset, eläimet, elintarvikkeet ja ympäristö. Huomiota on kiinnitettävä infektioiden torjuntaan, resistenttien bakteerien toteamiseen ja seurantaan, leviämisen ehkäisyyn sekä lääkkeettömiin hoitokeinoihin. Samalla on tärkeää, että varmistetaan mikrobilääkkeiden oikea ja vastuullinen käyttö ihmisten ja eläinten hoidossa.

Suomi pitää kansallisten AMR-toimintaohjelmien laatimista OneHealth -periaatteen mukaisesti tärkeimpänä lähtökohtana mikrobilääkeresistenssin vastaisille toimille. Kansallisen toimintaohjelman toimeenpano, selkeiden tavoitteiden asettaminen, raportointi ja seuranta ovat edellytyksiä sille, että globaalisti tapahtuvaa muutosta voidaan arvioida.

Pääasiallinen sisältö

Mikrobien vastustuskyky mikrobilääkkeille, mikrobilääkeresistenssi (antimicrobial resistance, AMR) on maailmanlaajuinen uhka kansanterveydelle ja se lisääntyy nopeasti. AMR vaarantaa sekä ihmisten että eläinten terveyden, ruuan tuotannon ja ympäristön. Virallisen arvion mukaan vastustuskykyisten mikrobien vuoksi vuosittain Euroopan unionin alueella kuolee nyt n. 33 000 ja maailmassa 700 000 ihmistä. Maailmanlaajuisesti lähes kolmannes (29 %) AMR aiheuttamista kuolemista johtuu moniresistenttien tuberkuloosikantojen aiheuttamista infektioista (MDR-TB).

Resistenssin lisääntymisen pääasiallisena syynä pidetään liiallista mikrobilääkkeiden käyttöä sekä ihmis- että eläinlääkinnässä ja kasvinsuojelussa, mutta myös sitä, että lisääntynyt ihmisten ja tavaroiden liikkuvuus nopeuttaa resistenssin leviämistä.

Hollannin EU-puheenjohtajuuskauden aikana 17.6.2016 hyväksyttiin neuvoston päätelmät mikrobilääkeresistenssin torjumiseksi. Romanian puheenjohtajuuskauden aikana neuvoston uusissa päätelmissä halutaan kiinnittää huomiota ensi sijassa hoitoon liittyviin infektioihin, koska EU:n alueella 75 % mikrobilääkeresistenssin aiheuttamasta tautitaakasta johtuu hoitoon liittyvistä infektioista. Infektioiden torjunta, hyvä hygienia, rokottaminen sekä lääkkeettömät hoitovaihtoehdot ovat keinoja, joilla voidaan vähentää mikrobilääkkeiden käyttöä ja resistenssin kehittymisen riskiä. Neuvoston suositus rokotusyhteistyön tiivistämisestä EU:n alueella hyväksyttiin viime vuoden lopussa. Suomi tukee edellä mainittuja toimia samoin kuin nopean mikrobiologisen diagnostiikan kehittämistä, jolla voidaan vähentää tarpeetonta mikrobilääkkeiden käyttöä.

Jäsenmaiden yhteistyössä komission kanssa toivotaan tehostavan resistenssin ja hoitoon liittyvien infektioiden seuranta ja raportointia sekä parantavan mikrobilääkkeiden kulutuksen ja käytön raportointia. Mikrobilääkeresistenssin seurannalla mitataan torjuntatoimien tehokkuutta. Suomessa on kiinnitetty huomiota infektioiden ehkäisyyn hoitolaitoksissa. Tartuntatautilaki velvoittaa terveydenhuollon toimintayksiköitä seuraamaan mikrobilääkkeille erittäin vastustuskykyisten mikrobien esiintymistä ja mikrobilääkkeiden oikeaa käyttöä. Resistenssin kehittymisestä Suomessa saa hyvän kuvan Finres-, Tartuntataudit Suomessa- ja FINRES-Vet -raporteista. Mikrobien herkkyys ja resistenssitilanne on hyvin erilainen eri maissa ja siksi toimien ja hoito-ohjeiden tulisi olla kansallisesti sopeutettuja.

Päätelmissä tuodaan esille tarve panostaa uusien antibioottien kehittämiseen, mutta painotetaan myös lääkkeettömiä vaihtoehtoja sekä nopean modernin diagnostiikan ja mikrobien herkkyystestauksen tutkimusta. Lisäksi peräänkuulutetaan olemassa olevien lääkkeiden uusien käyttötapojen tutkimusta. Jäsenmaiden tulisi tehdä yhteistyötä, panostaa taloudellisesti tutkimus- ja kehitystyöhön sekä luoda uusia innovatiivisia toimintamalleja.

Päätelmissä edellytetään, että uusien lääkkeiden lisäksi komissio ryhtyy toimiin myös olemassa olevien käyttökelpoisten vanhojen mikrobilääkkeiden saatavuuden turvaamiseksi. Lääkkeiden saatavuusongelmat ja puutokset ovat lisääntyvä ongelma myös korkean tulotason maissa kuten Suomessa. Esimerkiksi kapeakirjoisista ensilinjaa antibiooteista on ollut kasvavaa pulaa ja samoin eräiden rokotteiden saatavuudessa on ollut suuria ongelmia.

Komissiota pyydetään tukemaan EU:n AMR OneHealth -verkoston toimintaa, jäsenmaiden kansallisten AMR-ohjelmien valmistelua ja toimeenpanoa sekä selkeiden mitattavien tavoitteiden asettamista. Ilman luotettavaa raportointia ja seuranta kansallisten toimintaohjelmien toimeenpanoa ja mikrobilääkeresistenssin torjunnan globaalia muutosta ei voida arvioida. Lisäksi komissiolta toivotaan eläinlääkedirektiivin seuranta mm. lääkkeiden myynnin ja asetuksen toimeenpanon osalta.

Suomelle on tärkeää, että päätelmissä kehoitetaan jäsenmaita panemaan toimeen nykyistä tehokkaammin voimassa olevaa mikrobilääkkeiden käyttöä ja myyntiä koskevaa lainsäädäntöä ja rajoittamaan erityisesti ilman lääkemääräystä tapahtuvaa myyntiä. Tältä osin jäsenmaita kehoitetaan myös harkitsemaan uutta sääntelyä. Suomessa mikrobilääkkeiden käyttöä ohjataan sekä lainsäädännöllä että suosituksin ja valmisteet

vaativat lääkemääräyksen. Suomessa mikrobilääkkeiden käyttö avohoidossa on Fimean lääketilaston mukaan kääntynyt laskuun.

Päätelmätekstissä kehoitetaan myös jäsenmaita ja komissiota tutkimaan mahdollisuuksia esimerkiksi lainsäädäntötoimin estää sellaisten mikrobilääkkeiden epäasianmukainen käyttö, jotka on hankittu rajat ylittävillä lääkemääräyksillä tai muuten matkustajatuontina tai internetin kautta.

Jäsenmaissa terveydenhuollon ammattilaisille tulee suunnata koulutusta ja tiedotuskampanjoita AMR-epidemioiden estämiseksi ja hoitamiseksi. Lisäksi sekä ammattilaisille että kansalaisille tulee suunnata tiedotuskampanjoita käyttäen hyväksi kaikkia olemassa olevia tiedonvälityskanavia.

Päätelmissä toivotaan EU:n vahvaa yhteisesiintymistä kansainvälisillä foorumeilla, yhdenmukaista viestiä ja ääntä globaaliin keskusteluun.

Päätelmien kohdassa 7 olevat hakasulkeet poistetaan, kun WHO:n yleiskokous on hyväksynyt parhaillaan käsittelyssä olevan AMR-päätöslauselman ja kun YK:n pääsihteeri on antanut raporttinsa AMR:stä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Mikrobilääkeresistenssin kansallinen asiantuntijaryhmä (MTKA) päätelmätekstin osalta 10.5.2019.

Terveysjaosto (EU33) 3.6.2019
EU-ministerivaliokunta 10.6.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 7.6.-10.6.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Draft Council conclusions on the next steps towards making the EU a best practice region in combatting antimicrobial resistance
WK 6186/2019 INIT

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Sari Ekholm, STM/HPO, sari.ekholm@stm.fi; puh. 0295 163 447

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2019-00200

JOT Hautaniemi Antti(STM)

29.05.2019
JULKINEN

Asia

TSTK-neuvosto; 14.06.2019; Asiakohta 10; EU-rahoituksen hyödyntäminen terveyssektorilla

Kokous

13.06.2019 - 14.06.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden (TSTK) neuvosto keskustelee sosiaali- ja terveyssektorin EU-rahoituksen hyödyntämisestä jäsenmaiden terveyspalvelujärjestelmien kehittämisessä ja parantamisessa (*Facilitating investments to transform and improve health systems*) 14. kesäkuuta 2019.

Keskustelunavaus tulee puheenjohtajamaa Romanianla eikä sitä ole edeltänyt aikaisempia käsittelyitä.

Suomen kanta

Suomi katsoo, että EU:n terveysyhteistyöllä on osoitettavissa olevaa lisäarvoa monilla aloilla. Keskeisiä ovat muun muassa lääkelainsäädäntö, rajat ylittävät terveysuhat ja mikrobilääkeresistenssi (AMR) sekä tarttuvat ja tarttumattomat taudit.

Suomi on ottanut U-kirjelman (erityisesti U78/2018) kantaa rahastokohtaisesti EU:n tulevan rahoituskehukseen 2021-2027 osana oleviin rahoitusinstrumentteihin.

Suomi pitää tärkeänä, että eri rahoitusvälineiden välisiä synergioita vahvistetaan.

Suomi katsoo, että Terveys-ohjelman liittäminen osaksi Euroopan sosiaalirahasto plussan kokonaisuutta avaa synergiamahdollisuuksia sosiaalisen osallisuuden, työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisten innovaatioiden kanssa ja tukee hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen ja työllisyyden edistämisen tavoitteita koko unionissa. Toimeenpanossa jäsenvaltion vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen on keskeistä.

Pääasiallinen sisältö

Vaikuttavan sosiaali- ja terveyspolitiikan pohjana on vakaa ja riittävä rahoitus sekä kansallisten strategisten prioriteettien määrittely. Sosiaali- ja terveyspolitiikan rahoituspohja ja -vastuu on pääasiassa jäsenvaltioilla, mutta EU-rahoitus voi joissain tapauksissa toimia täydentävänä rahoitusmekanismina. Tällä hetkellä esimerkkeinä näistä rahoitusmahdollisuuksista voidaan mainita EU:n III terveysalan toimintaohjelma

(Terveysohjelma), EU:n tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelma Horisontti 2020, Koheesiorahasto, Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) sekä Euroopan Sosiaalirahasto (ESR).

EU-varojen käyttöön terveyssektorilla voivat vaikuttavaa esimerkiksi eurooppalaisen ohjausjakson antamat maakohtaiset suositukset liittyen kansallisiin rakenneuudistuksiin. Myös työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden (TSTK) neuvosto voi päätelmissään viitata tiettyjen EU-rahoitusinstrumenttien hyödyntämiseen. Lisäksi jäsenmaat ja Euroopan komissio tekevät operatiivisella tasolla yhteistyötä eri rahoitusohjelmien sisältöjen painopisteiden määrittelyssä.

EU-varoja voidaan hyödyntää laajakirjoisesti tutkimus-, innovaatio- ja kehittämistoimiin, terveyssektorin infrastruktuureihin sekä esimerkiksi työvoiman kouluttamiseen.

EU:n rahoitusohjelma-arkkitehtuuri on muuttumassa uuden EU:n monivuotisen rahoituskehityksen (MFF) 2021-2027 myötä. Puheenjohtaja haluaa herättää keskustelua siitä, miten EU-rahoitusta voidaan entistä paremmin hyödyntää kansallisten toimien tukena terveyssektorilla.

Tausta-asiakirjassa puheenjohtaja pyytää jäsenmailta näkemyksiä seuraaviin kysymyksiin (vapaasti suomennettuna):

1. Miten, jäsenmaan aikaisempiin kokemuksiin perusten, voitaisiin edistää EU rahoitusinstrumenttien ja rahastojen (sis. koheesiorahasto) hyödyntämistä kansallisten terveyssektorin investointiprioriteettien tukena?
2. Mitkä olisivat tarkoituksenmukaisimpia keinoja, joilla eri EU rahoitusinstrumenttien välisiä synergioita voitaisiin vahvistaa terveyssektorilla?

Tausta-asiakirjan liitteenä on myös lyhyet kuvaukset tulevan EU:n rahoituskehityksen osaksi suunnitelluista eri rahoitusohjelmista, joita voidaan hyödyntää kansallisten toimien tukena terveyssektorilla. Lisäksi liitteessä mainitaan kaksi komission tuottamaa selvitystä liittyen investointeihin terveyssektorilla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Terveysjaosto (EU33) 3.6.2019
EU-ministerivaliokunta 10.6.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 7.6.-10.6.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Preparation of the Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council session on 14 June 2019
Facilitating investments to transform and improve health systems, 9555/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Antti Hautaniemi, STM JOT/ARVI, antti.hautaniemi@stm.fi , 029 5163462

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2019-00209

OHO Mäntyranta Taina(STM)

04.06.2019
JULKINEN

Asia

EU, TSTK Neuvosto 13.-14.6.2019; Asiakohta 11. Muut asiat

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 13.06.2019 - 14.06.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajavaltion ja komission tiedonanto kohdista:

Muut asiat:

11. a) Käsiteltävänä oleva säädösehdotus
(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Asetus terveysteknologian arvioinnista ja direktiivin 2011/24/EU muuttamisesta
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

11. b) Epävirallisen ministerikokouksen (Bukarest, 14-15.4.2019) ja muiden Romanian puheenjohtajuuskaudella järjestämien kokousten lopputulokset
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

11. c) Tulevan puheenjohtajan työohjelma
Suomen delegaation tiedotusasia

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi puheenjohtajavaltion tiedotuksen asiakohdasta 11 a)

Suomi pääosin kannattaa EU-tason yhteistyön lisäämistä terveydenhuollon menetelmien (terveysteknologioiden) arvioinnissa (HTA) ja yhteisten kliinisten arviointien tekemisessä, mutta katsoo asetusehdotuksen vaativan vielä täsmennyksiä. Suomen näkökulmasta tärkeää asetusehdotuksesta käytävissä neuvotteluissa ovat muun muassa arviointien laadun ja oikea-aikaisuuden varmistaminen sekä riittävän joustavuuden säilyttäminen arviointimenettelyissä. Suomi katsoo, että puhtaasti vapaaehtoisuuden varaan rakennettavalla HTA-yhteistyöllä ei voida saavuttaa samoja tavoitteita kuin nyt ehdotetulla sääntelyllä.

Asetusehdotuksen käsittely jatkuu Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella, jolloin Suomen tavoitteena on viedä neuvotteluja aktiivisesti ja rakentavasti eteenpäin.

Pääasiallinen sisältö

Asiakohtaan 11 a) liittyen komissio on tammikuussa 2018 antanut asetusehdotuksen EU-tason HTA-yhteistyöstä vuoden 2020 jälkeen. Ehdotuksen erityisinä tavoitteina on parantaa innovatiivisten terveysteknologioiden saatavuutta potilaille EU:ssa, varmistaa resurssien tehokas käyttö ja lujittaa terveysteknologian arvioinnin laatua koko EU:ssa sekä parantaa liiketoiminnan ennustettavuutta. Ehdotuksessa asetuksen soveltamisala rajattaisiin lääkkeisiin ja eräisiin lääkinnällisiin laitteisiin. Asetusehdotuksen keskeinen periaate on terveysteknologioiden *yhteiset eurooppalaiset kliiniset arvioinnit*. Siirtymäkauden päätyttyä arviointeihin osallistuminen ja yhteisten kliinisten arviointiraporttien käyttö jäsenvaltioissa olisi pakollista. Ei-kliiniset arvioinnit (taloudelliset arvioinnit, eettiset arvioinnit jne.) tehtäisiin edelleen jäsenvaltioissa.

Itävallan ja Romanian puheenjohtajuuskauden aikana asetusehdotusta on käsitelty lääketyöryhmän kokouksissa. Itävallan puheenjohtajuuskaudella keskityttiin ehdotuksen keskeisimpiin artikloihin 1-8 ja 34 ja saavutettiin niiden osalta edistystä, mutta jäsenmaiden perustavaa laatua olevien näkemyserojen vuoksi puheenjohtajamaan alkuperäiseen tavoitteeseen eli osittaiseen yleisnäkemykseen ei päästy. Romanian puheenjohtajuuskaudella on käsitelty osin teknisempiä artikloja 3, 12-18 ja 24-28. Romania esittelee kokouksessa tältä osin edistymisraportin.

Keskeisessä kysymyksessä yhteistyön pakottavuudesta jäsenvaltioiden näkemykset ovat edelleen jakautuneet. Muutama jäsenmaa vastustaa voimakkaasti asetuksen velvoittavia elementtejä ja pitäisi vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistyötä parempana vaihtoehtona.

b) Kuullaan puheenjohtajavaltion tiedonanto Bukarestin epävirallisen ministerikokouksen 14.-15.4.2019 sekä muiden Romanian puheenjohtajuuskaudella järjestämien kokousten lopputuloksista.

c) Kuullaan Suomen delegaation tiedonanto tulevan puheenjohtajuuskauden työohjelmasta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kokouksessa ei tehdä asiasta päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Terveysjaosto (EU33), 3.6.2019
EU-ministerivaliokunta, 10.6.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, 6.-10.6.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotuksen sisältämät asiat kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan pääosin valtakunnan toimivaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Taina Mäntyranta, STM/OHO, p. 0295163692
taina.mantyranta@stm.fi

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

LIITTEET

Asiasanat	työllisyys- sosiaalipolitiikka- terveys- ja kuluttaja-asiat -neuvosto
Hoitaa	STM, TEM
Tiedoksi	EUE, OKM, OM, UM, VM, VNK, YM
